

Τ.Ρ.Ρ. ΤΟΛΚΙΝ – «Ο ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ»

Μέρος 1

Ενα δίτομο έργο του Γάλλου φιλόλογου Φελίξ Γκιράν με τίτλο «Παγκόσμιος Μυθολογία», εκδοθέν το 1968 από τις εκδόσεις Γιοβάννη, το οποίο απετέλεσε το δώρο γενεθλίων μου από τον εκ μητρός πάππο μου, υπήρξεν το μαγικόν έναυσμα των παιδικών μου χρόνων για το θαυμαστό και έως τούδε ατέρμον ταξείδι στον μύθο. Μέσα από τις σελίδες του πρωτεγνώρισα τις θαυμαστές, άλλοτε υπέροχες και άλλοτε τρομακτικές, πτυχές της μυθολογίας των αρχαίων λαών, αποκομίζων στερεά γνωστικά εφόδια για τις περαιτέρω θεωρητικές και λογοτεχνικές αναζητήσεις μου. Έτσι όταν το 1991 παρέλαβα περιχαρής ένα λίαν ευμέγεθες αντίγραφο του «Άρχοντας των Δακτυλιδιών» του «μάγου» Τζον Ρόναλντ Ρούελ Τόλκιν (John Ronald Reuel Tolkien, 1892–1973) από τις εκδόσεις Harper Collins, ήμουν λίαν πρόσφορος στην σαγήνη του.

Έκτοτε δεν έπαυσα να ιχνηλατώ τα αποτυπώματα του σπουδαίου έργου του. Επίσης, με την μελέτη, κατενόησα βαθύτερον την εξαιρετική προσπάθειαν την οποίαν κατέβαλαν οι αγωνιστές του «Μετώπου Νεολαίας» («Fronte della Gioventu») του «Ιταλικού Κοινωνικού Κινήματος» – MSI [με την καθοδήγησιν των σπουδαιών Μάρκο Τάρκι (πολιτειολόγος, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιον της Φλωρεντίας), Ουμπέρτο Κρόπι (επικοινωνιολόγος) και Τζενερόζο Σιμεόνε (1944-2000), δημοσιογράφος και ακτιβιστής), αλλά και κατόπιν με την υποστήριξιν του δαιμονίου Πίνο Ράουτι (1926-2012)], όταν στο διάστημα 1977-1981 διωργάνωσαν τις επιτυχεστάτες κινηματικές «Κατασκηνώσεις Χόμπιτ». Βεβαίως, τόνον από το έργο του Τόλκιν, όπως και από το έργον κάθε άλλου πράγματι μεγάλου συγγραφέως, κάθε αναγνώστης αποκομίζει αυτό το οποίο εκείνος θέλει, βάσει της κοσμοθεωρήσεως, της ιδεολογίας και των πεποιθήσεων του.

Συνεπώς ουδεμία «ιδιοποίηση» της πνευματικής παραγωγής του Τόλκιν είναι θεμιτή ή εφικτή, καθώς και ουδεμία μικρόψυχη δαιμονοποίηση των διαφόρων κοσμοθεωρητικών επιλογών του δύναται να υπερβεί τα διακριτά όρια της εθελούφλου μικροψυχίας.

Παρά την αρχική καθολική κακεντρέχεια του πολυεπιπέδου καθεστωτικού λογοτεχνικού καθιδρύματος, το οποίον δεν ηδυνήθη ποτέ να κατανοήσει το εγγενώς ευγενές πνεύμα του Τόλκιν, ο «Άρχων των Δακτυλιδιών» του, τον Ιανουάριον του 1997 εψηφίσθη από εκατοντάδες χιλιάδες πελάτες του εκδοτικού οίκου Γουστερστόουνς [«Waterstones», πρώην «Waterstone's, the booksellers» (ιδρυθέντος το 1958), του μείζονος βρετανικού λιανοπωλητή βιβλίων με 311 καταστήματα, κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλες εγγύς χώρες] ως το μεγαλύτερον έργο μυθοπλάσας του εικοστού αιώνας! Επίσης, κατά το ίδιον έτος, συμφώνως προς μιαν έρευνα της (ιδρυθείσης το 1947) διασήμου εκδοτικής εταιρείας «Συντροφία του Τόμου» (Folio Society), «Ο Άρχων των Δακτυλιδιών» εψηφίσθη από τους αναγνώστες ως το «πλέον αγαπημένο βιβλίο όλων των εποχών».

Αυτές οι διακρίσεις ενέχουν μείζονα κοινωνική και ηθολογική σημασίαν, διότι το εν λόγω αριστούργημα του Τόλκιν είναι ένα κλασικόν διήγημα «ηρωικής φαντασίας». Αντλών έμπνευση από την παραδοσιακήν ευρωπαϊκήν μυθολογία, καθώς και από την αγάπη του για την αγγλικήν ύπαιθρον, ο πολύς Τόλκιν εδημιούργησεν έναν φανταστικόν κόσμον και εφηύρε μιαν μυθολογία που απεδείχθησαν πράγματι διαχρονικά στην σαγήνη τους. Τον Ιούνιον του 1997, ο Ρος Σίμον, Διευθύνων Σύμβουλος της «Ενώσεως Βιβλιοθηκών της Μεγάλης Βρετανίας» και τότε Γενικός Γραμματεύς της «Διεθνούς Ομοσπονδίας Συλλόγων και Ιδρυμάτων Βιβλιοθηκών» (IFLA) εσχολίασεν επί του αντικειμένου, με ανυπόκριτον ειλικρίνεια και έκπληξη: «Είναι εκπληκτικόν ότι ο Άρχων των Δακτυλιδιών έχει αυτόν τον αντίκτυπον. Η ιδέα ενός παραλλήλου κόσμου. . . Αναρωτιέμαι αν έχει να κάνει με την προσπάθεια να κατανοήσουμε τον κόσμον γύρω μας!».

Ο Τόλκιν, ισχυρός και απροκάλυπτος υποστηρικτής της υψηλής ιστορικής αποστολής των αγγλοσαξονικών λαών, είχεν γερμανικές οικογενειακές ρίζες [στην Κάτω Ανατολική Πρωσία, στο χωρίον Κρόϋτσμπουργκ (νυν πλήρως εκρωσισθέν ως Σλάβσκογιε)], υπήρξεν όμως ιδιαίτερος βρετανοκεντρικός και ηρνήθη να υπογράψει δήλωση περί «Αρίας» καταγωγής του, όταν προπολεμικώς του εξητήθη για την έκδοση βιβλίων του στην Γερμανία του Γ' Ράιχ, κατά την τότε εκεί νομοθεσία. Περιεγράφη από πολλούς ως ο μεγαλύτερος συγγραφέας του 20ου αιώνας.

Τα κινηματογραφικά γυρίσματα του «Άρχοντος των Δακτυλιδιών» (2001-2003) κατέστησαν το πόνημά του εξόχως δημοφιλές, για μιαν εισέτι φοράν και προεκάλεσαν ποικίλες εικασίες σχετικώς με το τι ετροφοδότησε αυτό το εξαιρετικόν έργο. Ενώ πολλοί λάτρεις του αρκούνται να αντιμετωπίζον τον «Άρχοντα των Δακτυλιδιών» απλώς ως μιαν επιική φαντασίωση, ορισμένοι κριτικοί και ερευνητές έχουν εντοπίσει σε αυτόν πολλά βαθύτερα νοήματα, όπως μιαν υποβόσκουσα βαθείαν απέχθεια του συγγραφέως για την εκβιομηχάνιση της υπαίθρου και gr̄;a την αδικαιολόγητο σφαγή κάθε αναιτίου πολέμου.

Ο Τόλκιν ήντησεν ένα ευρύ φάσμα επιρροών, όπως η μελέτη των γλωσσών, ο χριστιανισμός, η μυθολογία και οι γερμανικοί ηρωικοί θρύλοι, συμπεριλαμβανομένου της βορειογερμανικού «Έπους των Φέλσουνγκ» (Völsunga Saga), η αρχαιολογία, (ειδικώς στον Ναόν του αργυρόχειρος ιαματικού και κυνηγού κελτικού θεού Νόντενς), η αρχαία και σύγχρονος ξένη λογοτεχνία, όπως η φινλανδική επική ποίηση του 19ου αιώνας [οπότε ο ιατρός και φιλόλογος Ελίας Λένροτ (1802 –1884) συνέθεσε μέσω συλλογής και συρραφής δημοδών ασμάτων και λαϊκών θρύλων το εθνικόν έπος των Φινλανδών «Καλεβάλα» («Η γη των ηρώων»)] και η προσωπική του βιοματική εμπειρία.

Ενεπνεύσθη κυρίως από το επάγγελμά του, την φιλολογία. Το έργο του επεκεντρώθη στην μελέτη της παλαιάς αγγλικής λογοτεχνίας, ιδιαίτερος του εθνικού έπους «Μπέουγουλφ», ανεγνώρισεν δε πλειστάκις την σημασίαν της για τα γραπτά του. Υπήρξεν ένας λίαν χαρισματικός γλωσσολόγος, επηρεασμένος από την κελτική, την φινλανδική, την σλαβική και την ελληνική γλώσσα και μυθολογία. Οι σχολιαστές του προσεπάθησαν να εντοπίσουν λογοτεχνικά και τοπολογικά προηγούμενα, σχετικά με χαρακτήρες, τόπους και γεγονότα στα γραπτά του Τόλκιν.

Ο ίδιος ανεγνώρισεν ότι του ήρεσαν ιδιαίτερος οι περιπετειώδεις ιστορίες συγγραφέων όπως ο Σκώτος ιστορικός και διηγηματογράφος Τζων Μπούκαν Βαρώνος του Τουήντσμουρ (1875–1940) και ο Σερ Χένρυ Ράιντερ Χάγκαρντ (1856 –1925), συγγραφέυς ιστορικής και εξωτικής φαντασίας. Μια επίσης σημαντική επιρροή για τον Τόλκιν υπήρξεν ο πολυμαθής συγγραφέυς, ποιητής, καλλιτεχνικός υφαντής και σοσιαλιστής κοινωνικός ακτιβιστής Γουίλιαμ Μόρις (1834 –1896), πρωτοπόρος του καλλιτεχνικού κινήματος «Τέχνες και Χειροτεχνίες» («Arts and Crafts» 1880 – 1920, προδρόμου της διασήμου «Αρ Ντεκό»). Ο Τόλκιν αναμφιβόλως εχρησιμοποίησεν στο έργο του μερικά πραγματικά τοπωνύμια, όπως το «Μπαγκ Εντ», όνομα της οικίας της θείας του. Επίσης edήλωσεν ότι είχαν επηρεαστεί από τις παιδικές του εμπειρίες στην αγγλικήν ύπαιθρο του Γουορτσεστερσάιρ, εγγύς του υδρομύλου Σέαρχολ, και την επελθούσα αστικοποίησή της από την ανάπτυξη του Μπέρμιγχαμ.

Τέλος, τον επηρέασεν και η προσωπική του εμπειρία στον πόλεμο χαρακωμάτων του Πρώτου Μεγάλου Πολέμου. Επιπλέον, η ταχέως κλιμακουμένη στρατιωτικοποίηση και εκβιομηχάνιση του ενέπνευσαν τον χαρακτήρα του δαίμονος Σάουρον και των δυνάμεών του. Οι «Ογροι» (τα διαβόητα Ορκς) αντεπροσώπευαν τις χειρότερες από αυτές τις δυνάμεις, μοιάζοντες προς πλήρως εξαθλιωμένους και «αποανθρωποποιημένους» εργάτες, που εβασανίσθησαν και απεκτηνώθησαν από τον πόλεμο και την απάνθρωπον λειτουργίαν της βιομηχανίας.

Μια 20ετής συνδρομή του Τόλκιν στο εκδιδόμενον από τον παραδοσοκράτη εθνικιστή Άρθουρ Κέννεθ Τσέστερτον * περιοδικόν ενημερωτικών δελτίων «Ειλκρίνεια» (Candour), [που εξεδίδετο εβδομαδιαίως από το 1953 έως το 1960, και κατόπιν σε οκτώ έως δέκα τεύχη ετησίως, έως το 1999], καθώς και η πιστή διατήρηση των τόμων του, ημπορεί κάλλιστα να παρέξει ενδείξεις για το ποιές ήσαν οι πλέον εσώτερες σκέψεις, ιδέες και πεποιθήσεις του αειμνήστου Τόλκιν.

Το 1973 τα αντίτυπα της συλλογής του Τόλκιν επωλήθησαν μεταθανατώως για 10 λίρες. Το 1997 αυτά τα ενημερωτικά δελτία εδωρήθησαν από την Μόϊνα Τρέηλ – Σμιθ, την γραμματέα του Τσέστερτον, στον νομικόν, οικονομολόγο και διδάκτορα Γερμανικής Φιλολογίας Στέφεν Γκούντσον, ο οποίος τα ανέφερε σε άρθρο του περί του «Μυθου του Τόλκιν» στην Επιθεώρηση Μπαρνς.

Τα ακόλουθως παρατιθέμενα αποσπάσματα από την «Ελικρίνεια» υπεγραμμίσθησαν όλα από τον Τόλκιν με έναν ερυθρό κονδυλοφόρο. Η διάλυση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας εθεωρήθη από τον Τόλκιν ως μια τραγωδία, η οποία θα είχε μόνιμες αρνητικές συνέπειες για τους αυτόχθονες πληθυσμούς της:

«Η Αφρική δεν κατοικείται από μαύρους Ευρωπαίους, αλλά είναι μια ήπειρος γεμάτη φυλές ευρισκόμενες διανοητικώς και ηθικώς στην αυγή της ιστορίας. Αυτοδιοίκηση δεν σημαίνει δημοκρατία. Η Λιβερία και η Αβησσυνία είναι δύο προειδοποιητικά φώτα. Η αφρικανική ηγεμονία θα οδηγούσε στην αυτοκτονία της λευκής κοινότητας στην Ανατολική και Κεντρική Αφρική και στην καταστροφή των αφρικανικών ελπίδων για βιώσιμο πρόοδο». (3/10 Αυγούστου 1956, 44)

Ο Τόλκιν ήταν απογοητευμένος για την αποτελεσματικότητα της συγχρόνου δημοκρατίας και εθεώρει ότι τόσο τα μέσα ενημερώσεως, όσον και η υψηλή τραπεζοχρηματοπιστηριακή οικονομία είναι εχθρικά προς την επιτυχίαν της: «Η συγκέντρωση της δυνάμεως του τύπου έχει προ πολλού προβεί σε διακωμώδηση όποιου βαθμού ενημερωμένης δημοκρατίας ημπορεί να εγνωρίσαμεν κάποτε.» (10 Φεβρουαρίου 1956, 50)

«Η αληθής εξίσωση είναι “δημοκρατία” = κυβέρνηση από παγκοσμίους χρηματοδότες : Το κύριον χαρακτηριστικόν των συγχρόνων κυβερνήσεων είναι ότι δεν γνωρίζουμε ποιος κυβερνά, *de facto* (εκ των πραγμάτων) περισσότερο από *de jure* (εκ του δικαίου). Βλέπουμε τον πολιτικόν και όχι τον υποστηρικτήν του. Ακόμα ολιγότερον τον υποστηρικτήν του υποστηρικτού ή αυτό που είναι σημαντικότερον από όλα, τον τραπεζίτην του υποστηρικτού. Ενηθρονισμένος υπεράνω όλων, με τρόπον δίχως παράλληλόν του σε όλο το παρελθόν, είναι ο κεκαλυμμένος προφήτης της οικονομίας, που πείθει όλους τους ανθρώπους οι οποίοι ζουν υπό ένα είδος μαγείας και εκφράζει χρησιμούς σε μια γλώσσα την οποίαν δεν αντιλαμβάνεται [sic] ο λαός.» (13 Ιουλίου 1956, 12)

Γά τον τομέα της νομισματικής μεταρρυθμίσεως ο Τόλκιν επέδειξε την πλέον έμμονον και εμπαθή ανησυχία του. Η αγανάκτησή του για το κακόν της τοκογλυφίας —την δημιουργίαν χρημάτων εκ του μηδενός και στην συνέχεια τον δανεισμόν τους με τόκους— υπήρξεν πρόδηλος. Υπεγράμμισεν:

«Θα πρέπει να υπάρχει μόνον μία πηγή χρημάτων. Μια πηγή από την οποίαν ρέει το αίμα του έθνους για να αναζωογονήσει το εμπόριον και την βιομηχανία, να διασφαλίσει την οικονομικήν ισότητα και δικαιοσύνη και να προστατεύσει την ευημερίαν του λαού. . . . Με άλλα λόγια, πάντα ήταν και εξακολουθεί να είναι ισχυρισμός μας ότι το προνόμιον της δημιουργίας και της εκδόσεως των χρημάτων του έθνους πρέπει να αποκατασταθεί στο κράτος.» (3/10 Αυγούστου 1956, σελίς 48)

Αξιολογούντες το ανωτέρω υπόβαθρον επιλογών του μεγάλου συγγραφέως, δυνάμεθα να επιχειρήσουμε μίαν σύντομον εξήγησιν του «Άρχοντος των Δακτυλιδιών»: Το κέντρον όλου του κακού είναι ο Σκοτεινός Άρχων Σάουρον, ο οποίος έχει υποδουλώσει τους ανθρώπους της Μέσης Γης με τα δακτυλίδια της εξουσίας. Υπάρχουν επτά δακτυλίδια για τους Νάνους άρχοντες, πέντε για τους βασιλείς των Ξωπικών, εννέα για τους θνητούς άνδρες και ένα για να τους κυβερνά και να τους δένει όλους για πάντα, στο σκότος και στην σκλαβιά.

«Τρία Δακτυλίδια έχουνε οι Ξωπικοί οι Βασιλιάδες στο θόλο τ' ουρανού από κάτω.

Εφτά οι Νάνοι Άρχοντες στα πέτρινά τους τα παλάτια.

Εννιά οι Άνθρωποι οι θνητοί που 'χουν τη μοίρα του θανάτου.

Ένα για τον Σκοτεινόν Άρχοντα, στον σκοτεινό του θρόνο,

Στης Μόρντορ τη γη, όπου κατοικούν οι Σκιές

Ένα, όλους να κυβερνά και να τους βρίσκει, Ένα.

Ένα, να τους μαζεύει όλους μαζί, με μαύρα μάγια, Ένα.

Στης Μόρντορ τη γη, όπου κατοικούν οι Σκιές.»

Αυτά τα χρυσά δακτυλίδια «εσφυρηλατήθησαν» στις φλόγες του Βουνού του Ολέθρου και συμβολίζουν τις κεντρικές τράπεζες και τις μονοπωλιακές τους δυνάμεις, οι οποίες τους επιτρέπουν να δημιουργούν χρήματα από το τίποτα και να τα δανείζουν με τόκους στους ευκολοπίστους ανθρώπους. Με την απεριόριστον οικονομική τους δύναμη, είναι σε θέση να ελέγχουν τα μέσα μαζικής ενημερώσεως και να «μαγεύουν» το ευρύ κοινό με την προπαγάνδα τους. Όμως τελικώς το καλό υπερισχύει του κακού, και τα διαβολικά πνεύματα του Δακτυλιδιού, τα όρκς και η ισχυροτέρα ποιικιλία τους, τα τέρατα Ουρούκ – Χάϊ, κατανικώνται.

Ποίος ήταν λοιπόν ο Τζον Ρόναλντ Ρούελ Τόλκιν; Υπεστήριξεν ποτέ το Εθνικό Μέτωπο; Πιθανότατα όχι εμπράκτως, αλλά αναμφισβητήτως είχε συμπάθειαν στις αντιμεταναστευτικές πολιτικές και τις κατά της Κοινής Αγοράς πολιτικές του Μετώπου, υποστηρίζας τις απόψεις του Τσέστερτον για περισσότερες από δύο δεκαετίες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ήταν πατριώτης και πως η πεποίθησή του ότι τα εκπολιτιστικά αποτελέσματα της Βρετανικής Αυτοκρατορίας ήταν εν πολλοίς μια ευλογία που έπρεπε να απολαύσουν όλοι, έχει αποδειχθεί εκ των υστέρων σωστή. Τα μαρτύρια του θανάτου, του λιμού, του χρέους και της καταστροφής τα οποία εν συνεχεία υπέστη η Αφρική αποτελούν θλιβεράν μαρτυρίαν αυτού του γεγονότος.

Πρωτίστως, ο Τόλκιν ημπορεί να κριθεί ως ένθερμος υποστηρικτής μιας βαθείας νομισματικής μεταρρυθμίσεως. Κατενόησεν ότι το χρήμα δεν είναι μια μορφή πλούτου, αλλά ένα μέσον για την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών, ανεζήτησεν δε την κοινωνική δικαιοσύνη μέσω της υιοθετήσεως ενός «συστήματος εντίμου χρήματος», το οποίον θα μοιράζεν τα οφέλη της τεχνολογικής εποχής σε όλη την ανθρωπότητα και θα παρείχεν μίαν ασφαλή βάση για ένα πλανητικό μέλλον προόδου και ευημερίας.

** Ο Άρθουρ Κένεθ Τσέστερτον, (1899–1973), ήταν Βρετανός εθνικιστής δημοσιογράφος και πολιτικός ακτιβιστής. Από το 1933 έως το 1938 ήταν μέλος της «Βρετανικής Ενώσεως Φασιστών» (BUF). Απογοητευμένος από τον ηγέτη της Όσβαλντ Μόσλεϊ, απεχώρησεν από την BUF το 1938. Το 1954 ίδρυσε τον «Σύνδεσμον Πιστών της Αυτοκρατορίας» (League of Empire Loyalists), του οποίου οι έριδες και οι παρεμβάσεις στις συνεδριάσεις του Συντηρητικού Κόμματος απεδείχθησαν συνεχής πηγή εκνευρισμού και αμηχανίας για τους πρωθυπουργούς Ήντεν και Μακμίλαν.*

Το 1967 ο Σύνδεσμος συνεχωνεύθη με το βραχύβιον «Βρετανικόν Εθνικόν Κόμμα», το «Κίνημα της Μεγάλης Βρετανίας» και την «Εταιρείαν Διατηρήσεως των Φυλών» οπότε εδημιουργήθη το «Εθνικό Μέτωπο», όπου ο Τσέστερτον ανέλαβεν τον ρόλον του ηγέτη. Επίσης ο Τσέστερτον, το 1954, ίδρυσε και επεμελήθη το περιοδικόν «Είλικρινεία», ως «διάδοχον» του περιοδικού «Αλήθεια», του οποίου προηγουμένως ήταν αναπληρωτής συντάκτης. Ο Τσέστερτον υπήρξεν ένας διακεκριμένος και παρασημοφορηθείς βετεράνος δύο παγκοσμίων πολέμων, ενώ στην δεκαετίαν του 1930 εχεν επιμεληθεί και όλες τις δημοσιεύσεις του Όσβαλντ Μόσλεϊ.

« Δεν έχει νόημα να αφήνεις έναν ζωντανό δράκο έξω από τους υπολογισμούς σου, εφ' όσον ζεις δίπλα του ».

Δημοσιευθέν για πρώτη φορά το 1956, το έπος του «Δακτυλιδιού» του Τόλκιν αποτελείται από τρία βιβλία, την «Αδελφότητα του Δακτυλιδιού», τους «Δύο Πύργους» και την «Επιστροφή του Βασιλέως». Παρ' όλον που ο αείμνηστος Γουόλτ Ντίσνεϋ (Walt Disney) εσχεδίαζεν να παράγει μια μεγάλη ταινία κινουμένων σχεδίων προς απόδοση ολοκλήρου της τριλογίας, η οποία πιθανότατα θα είχε δικαιώσει το τεράστιον έργο του Τόλκιν, τα δικαιώματα της ταινίας απεκτήθηκαν δυστυχώς από τον Πολωνο-Αμερικανό παραγωγό ταινιών Σαούλ Ζεντς (Saul Zaentz). Αυτός με σκηνοθέτη τον ταλαντούχο και πολύπειρο Εβραίο-Αμερικανό Ραλφ Μπάκσι (Ralph Bakshi) απέδωσε εν τέλει την ιστορία σε ασύνδετες και αυθαιρέτως διαπλεκόμενες αφηγηματικές πλοκές οπότε απώλεσεν την θεμελιώδη πλοκή του δημιουργού, απεικονίζων μάλιστα τις φυλές των Ξωτικών του Τόλκιν ως ... Μεξικανούς ή Αιθιοπικούς. Φαίνεται ότι μια αξιόλογος κινηματογραφική εκδοχή του μεγάλου έργου έπρεπε να αναμένει έως ότου η αριστοτεχνική και λεπτομερειακή σκηνοθεσία του Νεοζηλανδού Πήτερ Τζάκσον (Peter Jackson) απέδωσεν εν τέλει αρτίως τις ταινίες του κύκλου του «Άρχοντος των Δακτυλιδιών» (2001-2003), απελευθερούσα ουσιαστικώς ένα νέο κύμα πολιτισμικώς υγιούς καλλιτεχνικής ενεργείας.

Ο Τζον Ρόναλντ Ρούελ Τόλκιν, πρώην μαχητής – στρατιώτης, ειδικός φιλόλογος και καθηγητής της Αγγλοσαξονικής, όταν ήταν 33 ετών ισχυρίσθη ότι έγραψεν τα μυθιστορήματά του για να εκπληρώσει μιαν εσωτερική επιθυμία του να «δημιουργήσει έναν εθνικό μύθο για την Πατρίδα». Για τον σκοπόν αυτόν, εδημιούργησεν έναν ιδιόν του, λίαν πολυσύνθετον και περίπλοκον κόσμον, με πρότυπόν του εν μέρει την μυθολογία του Βορρά και εν μέρει την όπερα του Ριχάρδου Βάγκνερ, «Το δακτυλίδι του Νίμπελουγκ» («Der Ring des Nibelungen»). Ο φανταστικός κόσμος του, η «Μεσογαία» ή Μέση Γη, εκατοικείται από διάφορες φυλές Ανθρώπων, Ξωτικών, Νάνων, Ορκς («Ογκρων»), Τελωνίων, Τρολ (Τρωγλοτεράτων) και Χόμπιτς («Hobbits» – «Τρυποδυτών»). Ο συγγραφέας επενόησεν πλήρη αλφάβητα και γλώσσες, όπως εκείνες των Ξωτικών («Κουένια» και «Σιντάριν»), εδημιούργησεν ημερολόγια και εσχεδίασεν εξόχως λεπτομερείς χάρτες των διαφόρων βασιλείων και πατριδών της Μέσης Γης.

Το δικό του τεράστιον δημιούργημα, ένα πλήρες μυθολογικόν σύμπαν, θαυμαστό συμπλήγμα χιλιάδων διαφορετικών αναφορών, ελειτούργησεν και λειτουργεί ως πρεσβευτής της φυσιογνωμίας της πατρίδος του, της Μεγάλης Βρετανίας. Μιας χώρας για την οποίαν επολέμησεν, τραυματίζων ισοβίως τον ψυχισμόν του στα ανθρωποβόρα πεδία μάχης του Α' Μεγάλου Πολέμου. Εκεί όπου απώλεσεν πολυαριθμούς συμπολεμιστές και φίλους. Εκεί από όπου ήντησεν και τις σκοτεινότερες πλευρές της υπερπληθωρικής φαντασίας του, στα βρωμερά χαρακώματα που θυμίζουν τις φωτιές της ζοφώδους Μόρντορ, πρωτευούσης του Κακού.

Ο κόσμος του συγγραφέως είναι όντως απέραντος, σε τοπία, φυλές, εποχές και χαρακτήρες. Ενδεικτικώς ακολουθεί μια αδρά εκ μέρους του περιγραφή περί των ανθρωπίνων φυλών:

Η φυλή των Ανθρώπων είναι η δευτέρα φυλή των όντων που εδημιουργήθησαν από τον Δημιουργόν Θεό Ιλούβαταρ. Επειδή εξύπνησαν κατά την έναρξη της «Πρώτης Εποχής του Ηλίου», ενώ τα Ξωτικά εξύπνησαν τρεις Εποχές πριν από αυτούς, ονομάζονται από τα Ξωτικά «Δευτερογεννημένοι» (στην γλώσσα Κουένια: Ατάνι και στην γλώσσα Σιντάριν : Εντάιν). Εξύπνησαν σε μίαν περιοχήν ευρισκομένη στην ανατολική Μέση-Γη που ονομάζεται Χιλντόριεν. Όταν ο ήλιος ανέτειλεν για πρώτη φορά στην μακρινή Δύση, οι Άνθρωποι ήρχισαν περιπλανώμενοι προς την κατεύθυνση αυτήν, ένα ταξίδι με το οποίον πολλοί έφθασαν στο Μπελέριαντ, στην βορειοδυτική Μέση Γη αιώνες αργότερον.

Οι Άνθρωποι φέρουν το ονομαζόμενο «Δώρον των Ανθρώπων», το οποίο είναι η φησιμότης και ως εκ τούτου, γηράσκουν και θνήσκουν όταν έρχεται η ώρα τους, είναι δε επιρρεπείς σε ασθένειες και παθήσεις. Ο Ιλούβαταρ επίσης επροίκισεν τους Ανθρώπους με την ελευθερία του να διαμορφώσουν το ιδικόν τους μέλλον, απέχοντες από τα σχέδια της «Μουσικής των Άινουρ». Ωστόσο, η επιρροή του Κορυφαίου Πονηρού Μόργκοθ έκανε τους Ανθρώπους να φοβούνται την μοίρα τους και να βλέπουν τον Θάνατον ως καταδίκη αντί ως δώρον.

Παρά το ότι όλοι οι Άνθρωποι σχετίζονται μεταξύ τους, υπάρχουν πολλές διαφορετικές ομάδες με διαφορετικούς πολιτισμούς. Η πλέον σημαντική ομάς στις ιστορίες της Πρώτης Εποχής ήταν εκείνη των Εντάιν. Αν και η λέξη Εντάιν αφορά τεχνικώς σε όλους τους Ανθρώπους, τα Ξωτικά την χρησιμοποιούν για να διαχωρίσουν τους Ανθρώπους που επολέμησαν μαζί τους στην Πρώτην Εποχή κατά του Μόργκοθ στο Μπελέριαντ. Οι Εντάιν χωρίζονται σε τρεις Οίκους : Ο Πρώτος Οίκος των Εντάιν ήταν ο Οίκος του Μπέορ, ο οποίος εισήλθεν στο Μπελέριαντ το 305 της Πρώτης Εποχής και του εδόθη η γη του Λάντρος στο Ντορθόνιον από τον Φίνροντ Φέλαγκουντ. Ο Δεύτερος Οίκος των Εντάιν, οι Χάλαντιν, ωδηγήθη από τον Χάλνταντ και αργότερον από την κόρη του Χάλεθ, εγκατεστάθη δε στο Δάσος του Μπρέθιλ. Ο Τρίτος Οίκος, ο οποίος κατέστη και ο μεγαλύτερος, ωδηγήθη από τον Μάραχ και αργότερον από τον απόγονόν του τον Χάντορ, και εγκατεστάθη στο Ντορ-Λόμιν.

Δεν υπήρξαν άλλοι Άνθρωποι οι οποίοι διέσχισαν τα Όρη της Αχλός, ούτε οι οποίοι επολέμησαν εναντίον του Μόργκοθ. Ωστόσο, ορισμένοι, όπως οι Ανατολίτες, επολέμησαν εμφανώς παρά το πλευρόν του. Επίσης σε μεταγενέστερες εποχές, οι Χαράντριμ και οι Ανατολίτες θα πολεμήσουν τους απογόνους των Εντάϊν, στο πλευρόν του Σάουρον.

Εντάϊν και Ντουεντάϊν: Ως ανταμοιβήν για την αφοσίωσή τους και ως αντιστάθμισμα για τις συμφορές τους στον «Πόλεμον της Οργής», εδόθη από τους Βάλαρ στους απογόνους των Εντάϊν μια νέα γη ως τόπος κατοικίας τους, μεταξύ της Μέσης-Γης και των Αθανάτων Τόπων. Αυτή ήταν η γη του Νούμενор, μία νήσος με την μορφήν ενός πεντακτίνου αστέρος. Ωδηγήθησαν σε αυτήν την νήσον από τον Έλρος με την βοήθειαν του πατρός του Εαρέντιλ, ο οποίος έπλευσεν στους ουρανούς ως φωτεινόν άστρο με το ίδιον όνομα και κατήυθη τα πλοία των Εντάϊν στο Νούμενор. Μόλις έφθασαν, ο Έλρος έγινε ο πρώτος βασιλεύς του Νούμενор και έλαβε το όνομα Ταρ-Μινυάτουρ (Tar-Minyatur) δηλαδή «Υψηλός Πρώτος Κυβερνήτης» στην γλώσσα Κουένια. Οι Εντάϊν έγιναν γνωστοί ως Νουμενοριοί ή Ντούενταϊν («Άνθρωποι της Δύσεως» στην γλώσσα Σιντάριν). Το βασίλειο του Νούμενор ηύξησεν τη δύναμή του, και οι Ντούενταϊν έγιναν οι ευγενέστεροι και οι υψηλότεροι όλων των Ανθρώπων της Άρντα. Στις πρώτες ημέρες τους, οι Ντούενταϊν παρέμειναν σύμμαχοι προς τα Ξωτικά της Μέσης-Γης, και τα εβοήθησαν στην μάχη κατά του Σάουρον.

Καθώς οι Άνθρωποι της Δύσεως ηύξησαν την δύναμη και την ευτυχία τους, δυσανεσχέτησαν με το «Δώρον των Ανθρώπων», τον Θάνατο. Ήθελαν να γίνουν αθάνατοι όπως τα Ξωτικά και να απολαμβάνουν τα αγαθά τους για πάντα. Οι περισσότεροι από τους Νουμενόρειους, συμπεριλαμβανομένης και της γραμμής των Βασιλέων, ήρχισαν να στρέφονται μακράν των αγγέλων Βάλαρ, και ομιλούσαν διαρκώς εναντίον της «Απαγορεύσεως των Βάλαρ», η οποία τους απηγόρευε να πλεύσουν δυτικώς του Νούμενор ή να εισέλθουν στο Βάλινор, την γην των αγγέλων. Οι Νουμενόρειοι εγένοντο ολοέν και εχθρικοίτεροι προς όλες τις επιρροές των Ξωτικών στον χώρον τους και το 2899 της Δευτέρας Εποχής, ο Αρ-Αντούναχορ έγινε ο πρώτος βασιλεύς του Νούμενор που έλαβε το βασιλικόν όνομά του στην Αντουναϊκ, την γλώσσα των Ανθρώπων, αντί για την Κουένια, την γλώσσα των Ξωτικών του Βάλινор.

Κατά την αρχήν της εξεγέρσεώς τους, οι Νουμενόρειοι εχωρίσθησαν σε δύο ομάδες: Η πρώτη, είχε την υποστήριξη του Βασιλέως και περιελάμβανε την πλειοψηφίαν του λαού. Ήθελαν να κερδίσουν την αθανασία και να εκφύγουν από την πατρογονική τους υποταγή στους Βάλαρ. Οι Βασιλείς ήθελαν, επίσης, να διακόψουν τις σχέσεις τους με τα Ξωτικά, οπότε κατέστησαν την Αντουναϊκ επίσημο γλώσσα και επιμόρησαν εκείνους που ομιλούσαν τις γλώσσες των Ξωτικών. Η διωκομένη μειονότης, οι «Πιστοί», ωδηγήθησαν από τους Άρχοντες του Αντούνιε (δυτικοτέρα επαρχία του Νούμενор) και παρέμειναν πιστοί στους Βάλαρ. Επίσης, προσεπάθησαν να διατηρήσουν την φιλία τους με τα Ξωτικά.

Όταν ο δαιμονικός Σάουρον είχε προφανώς ηττηθεί, μετεφέρθη αιχμάλωτος στην νήσο του Νούμενор από τον στρατόν των Νουμενορείων περί το τέλος της Δευτέρας Εποχής. Εκεί εξεμεταλλεύθη την αθάνα υπερηφάνεια των Ανθρώπων της Δύσεως. Με εκτενή διδασκαλία στους Ντούενταϊν και με περίτεχνο κολακεία στον βασιλέα Αρ-Φάραζον, έγινε ένας από τους συμβούλους του και εκέρδισεν τις καρδιές των Ανθρώπων.

Τελικώς, ο Σάουρον συνεβούλευσεν τον Αρ-Φάραζον να επιτεθεί εναντίον του Βάλινोर και να διεκδικήσει την αθανασία, εκείνος δε το έπραξεν. Ως τιμωρία, το Νούμενор, η νήσος των Ανθρώπων της Δύσεως, κατεβυθίσθη στην θάλασσα και μόνον οι Πιστοί διέφυγαν και εσώθησαν.

Όταν οι Πιστοί επέστρεψαν στην Μέση-Γη με επικεφαλής τον Ελέντιλ, ίδρυσαν τα δίδυμα βασίλεια της Γκόντορ και της Άρνορ. Το πνεύμα του Σάουρον διέφυγεν από το Νούμενор προς την Μέση-Γη και συνεκρότησεν εκ νέου ισχυρόν στρατό για να αμφισβητήσει τα νέα βασίλεια των Ντούνενταϊν, την Γκόντορ και την Άρνορ. Με την βοήθεια του Γκιλ-Γκάλαντ και των Ξωπικών ο Σάουρον ενικήθη πάλιν και διέφυγεν στην Ανατολή. Όταν ο Σάουρον επέστρεψε στο προσκήσιον και ήρχισε να συγκεντρώνει δυνάμεις, μια σειρά από μεγάλες νόσους ήρθαν από την Ανατολή. Αυτές οι αρρώστιες έπληξαν σφόδρα τον Βορρά και τον Νότο, και προεκάλεσαν ραγδαία μείωση του πληθυσμού της Άρνορ. Ο επικεφαλής των Ενέα Δαχτυλιδοφαντασμάτων, (των «Νάσγκουλ») που είναι γνωστός ως μάγος-βασιλεύς της Άνγκμαρ, εξεκίνησεν επίθεση εναντίον των διαιρεμένων Βορείων βασιλείων των Ντούνενταϊν από ένα οχυρό στο όρος Κάρν Ντούμ. Τελικώς, κατάφερε να καταστρέψει το Άρθενταϊν, το τελευταίον από τα Βόρεια βασίλεια.

Μετά την πτώση του Άρθενταϊν, ένα υπολείμμα των βορείων Ντούνενταϊν έγιναν οι Φύλακες του Βορρά, οι οποίοι ανέλαβαν να προστατέψουν και να διατηρήσουν την ειρήνη στην γη των πατέρων τους. Ο επιζών πληθυσμός των Ντούνενταϊν της Άρνορ υπεχώρησεν νοτίως του Ρίβεντελ, ενώ οι μικρότεροι πληθυσμοί εσχημάτισαν απομονωμένους οικισμούς στο δυτικόν Ερίαντορ.

Οι Ντούνενταϊν ήσαν ανώτεροι από τους άλλους Ανθρώπους στην ευγένεια του πνεύματος και του σώματος, ήσαν υψηλοί, με σκούρα μαλλιά, χλωμό δέρμα και φαιούς οδφθαλμούς. Επιπλέον, ο Βασιλεύς των Ντούνενταϊν, ιδίως εκείνων της «υψηλής αξίας», διαθέτει μεγάλη σοφία και σύνεση, περιστασιακώς δε και προφητικόν χάρισμα. Επωφελήθησαν από την μεγαλύτερα διάρκεια ζωής τους (τρεις φορές η ζωή ενός κανονικού άνθρωπου) και ημπορούσαν να διατηρήσουν την νεότητά τους μέχρι το τέλος των ημερών τους. Αν και ο λόγος δεν έχει εξηγηθεί πλήρως στο «Σιλμαρillion», ένα πράγμα που εκτός από τους λιμούς, οδήγησε στην ελαχιστοποίησι του αριθμού των Ντούνενταϊν ήταν και η τάση τους να γενούν ολίγα τέκνα, σε πολλές περιπτώσεις μόνον έν ανά οικογένεια. Ο Άραγκορν προήρχετο από μια μακρά σειρά προγόνων που με την σειρά τους ήσαν μοναχοπαίδια οικογενειών Ντούνενταϊν, όπως και ο ίδιος.

Μαύροι Νουμενόρειοι και Χαράντριμ: Οι Πιστοί δεν ήσαν οι μόνοι Νουμενόρειοι που είχαν απομείνει στη Μέση-Γη όταν το Νούμενор εβυθίσθη. Όταν το Νούμενор ανέπτυξεν ναυτικήν δύναμη πολλοί Νουμενόρειοι ίδρυσαν αποικίες στη Μέση-Γη. Κατά την δευτέραν χιλιετία της «Δευτέρας Εποχής» υπήρξεν έξοδος των Ανθρώπων από το υπερπλήρες νησί. Πολλοί από τους Ανθρώπους του Βασιλέως εγκατεστάθησαν στην Μέση-Γη διότι ήθελαν να κατακτήσουν περισσότερα εδάφη, καθώς και οι Πιστοί επειδή εδιώχθησαν από τους Βασιλείς. Οι Πιστοί εγκατεστάθησαν στο Πελάργκιρ, ενώ οι Άνθρωποι του Βασιλέως εγκατεστάθησαν στον Λιμένα του Ούμπαρ και σε άλλες αποικίες στον Νότο. Από αυτές τις αποικίες ο Σάουρον εστρατολόγησεν Ανθρώπους που αργότερον κάπποιοι από αυτούς θα καταστούν μερικά από τα ενέα Δαχτυλιδοφαντάσματα κατά την Δευτέρα χιλιετία της Δευτέρας Εποχής.

Όταν το Νούμενор κατεστράφη, οι Άνθρωποι του Βασιλέως έγιναν γνωστοί ως Μαύροι Νουμενόρειοι και παρέμειναν εχθρικοί προς τους Πιστούς της Γκόντορ. Τελικώς, το φρούριον των Μαύρων Νουμενορειών στο Ούμπαρ κατεκτήθη από την Γκόντορ το 933 της Τρίτης Εποχής.

Ανατολικώς του Ούμπαρ έζη μια άλλη ομάδα Ανθρώπων ονομαζομένων Χαράντριμ. Ήσαν σκουρόχρωμοι και εμάχοντο καθημένοι σε μεγάλους πολεμικούς ελέφαντες. Και αυτοί ήσαν εχθρικοί προς την Γκόντορ, παρά το ότι ενικήθησαν από τον Χιαρμεντάκιλ Α' το 1050 της Τρίτης Εποχής Στον Πόλεμο του Δαχτυλιδιού πολλοί Χαράντριμ επάλειψαν κατά της Γκόντορ στο πλευρό του Σάουρον.

Ανατολίτες:Οι περισσότεροι Άνθρωποι που επολέμησαν στους στρατούς των Μόργκοθ και Σάουρον ήσαν Ανατολίτες, οι οποίοι κατήγοντο από την περιοχή περίξ της Θαλάσσης της Ρούν. Ορισμένοι Ανατολίτες προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στα βασίλεια των Ξωτικών στο Μπελέριαντ, μεταξύ των οποίων ήταν ο Μπορ και οι υιοί του και ο Ούλφανγκ ο Μαύρος και οι υιοί του. Αυτό απέδειχθη καταστροφικόν για τα Ξωτικά στην Μάχη των Ατερμόνων Δακρύων, όταν ο Ούλφανγκ και οι ιδικοί του ήλλαξαν στρατόπεδο και ετάχθησαν με τον Μόργκοθ, αν και ο Μπορ και οι υιοί του απέθαναν μαχόμενοι γενναίως στο πλευρόν των Ξωτικών Έλνταρ.

Μετά την ήττα του Μόργκοθ, ο Σάουρον ηύξησεν την επιρροήν του στους Ανατολίτες, και παρ' όλον που ο ίδιος ενικήθη από την Τελευταία Συμμαχία των Ξωτικών και των Ανθρώπων, στο τέλος της Δευτέρας Εποχής, οι Ανατολίτες ήσαν οι πρώτοι εχθροί που επετέθησαν πάλιν κατά της Γκόντορ το έτος 492 της Τρίτης Εποχής. Ηττήθησαν από τον Βασιλέα Ρομεντάκιλ τον Α', αλλά εισέβαλαν και πάλιν το 541 της Τρίτης Εποχής και τον εφόνευσαν εκδικούμενοι. Ο γιος του Ρομεντάκιλ, ο Τουράμπαρ, πήρε από αυτούς μεγάλα τμήματα γης.

Οι Ανατολίτες της Τρίτης Εποχής ήσαν χωρισμένοι σε διαφορετικές φυλές, όπως οι Καροβάτες και οι συγγενείς τους οι Μπάλκοθ (που σημαίνει στην Σίνταριν «φρικτή ορδή»). Οι Καροβάτες ήσαν μια συνομοσπονδία Ανατολιτών λίκων δραστηρία μεταξύ του 1856 και του 1944 της Τρίτης Εποχής. Αυτοί απετέλουσαν ιδιαίτερος σοβαράν απειλή για την Γκόντορ επί πολλά έτη, αλλά ηττήθησαν ολοκληρωτικώς από τον Εάρνιλ τον Β' το 1944. Στον Πόλεμον του Δαχτυλιδιού οι Ανατολίτες ήσαν μεταξύ των σκληροτέρων πολεμιστών του Σάουρον στη Μάχη των Πεδίων του Πέλεννορ.

Βόρειοι:Οι Άνθρωποι οι οποίοι παρέμειναν κατά την διάρκειαν της Πρώτης Εποχής ανατολικώς των Γλαυκών Ορέων και των Ορέων της Αχλός, δεν υπέπεσαν όλοι στον πειρασμόν του Μόργκοθ ή του Σάουρον και μετά τον Πόλεμον της Οργής ηνώθησαν με εκείνους από τους Εντάϊν οι οποίοι δεν επιθυμούσαν να ταξιδέψουν στο Νούμενор. Οι Βόρειοι που εκατοίκουν στο Μίρκγουντ και σε άλλα μέρη του Ροβάνιον ήσαν φιλικοί προς τους Ντούνενταϊν, καθώς ως επί το πλείστον είναι συγγενείς τους. Οι άνδρες του Ντέηλ και του Έσγκαροθ ήσαν Άνθρωποι του Βορρά, όπως και οι Άνθρωποι των Δασών του Μίρκγουντ και οι Εοθέοντ, οι οποίοι κατόπιν έγιναν οι Ροχίρριμ.

Ντούλνεντιγκς και Ντροουνταϊν:Όταν ο Ελέντιλ ίδρυσεν το Βασίλειον της Άρνορ τα σύνορά της επεξετάθησαν ταχέως προς τον ποταμόν Γκρέϊφλαντ ποτάμι Greyflood, και τα σύνορα της Γκόντορ επεξετάθησαν ομοίως μέσα από το Ενεντγουέιθ. Στο Ενεντγουέιθ και το Μινχίριαθ έζησε μια ομάδα Ανθρώπων που εσεχίζετο με αυτούς τους Ανθρώπους, οι οποίοι έγιναν ο Οίκος της Χάλεθ, και ήσαν γνωστοί ως οι Ντούλνεντιγκς. Είχαν ζήσει στο μέγα δάσος που καλύπτει το μεγαλύτερον μέρος του Ερίαντορ και όταν οι Νουμενόρειοι άρχισαν να κόπτουν τα δένδρα για να κατασκευάσουν τα πλοία τους στη Δευτέραν Εποχή, «εκερδίσαν» και την εχθρότητα των Ντούλνεντιγκς.

Οι Ντούνλεντινγκς αργότερα έγιναν εχθροί του Ρόαν, επειδή πίστευαν ότι οι Ροχίρριμ είχαν κλέψει εδάφη τους. Λόγω της εχθρότητάς τους με τους Ροχίρριμ, οι Ντούνλεντινγκς υπηρέτησαν τον Σάρουμαν στον Πόλεμον του Δαχτυλιδιού και επίσης επολέμησαν εναντίον τους στην Μάχη του Χόρνμπεργκ.

Μια άλλη ανθρωπίνη ομάδα ήταν οι Γουόζες. Η λέξη «Γουόζε» αποτελεί κατά τον Τόλκιν μετάφραση της λέξεως «Ρογκ» από την γλώσσα των Ροχίρριμ, που σημαίνει «άγριος άνθρωπος των δασών». Οι Ντρουεντάιν (ενικός Ντρούανταν) ή Ντρούαθ (ενικός Ντρου) ήταν μια επιμέρους φυλή αυτών των αγρίων. Ήσαν μικρόσωμοι και σκυφτοί, πάντοτε δε ήσαν ολιγάριθμοι και βραχύβιοι εν συγκρίσει με τις άλλες φυλές των Ανθρώπων. Έζησαν μεταξύ των Ανθρώπων του Οίκου της Χάλεθ στην Πρώτην Εποχή, και ωνομάσθησαν από τα Ξωτικά Ντρουεντάιν. Το τέλος της Τρίτης Εποχής σημαδεύεται από το τέλος της κυριαρχίας των Ξωτικών και την αρχήν της κυριαρχίας των Ανθρώπων.»

Στον πρόλογον της δευτέρας εκδόσεως του «Άρχοντος των Δαχτυλιδιών» τον Οκτώβριον του 1996, ο Τόλκιν γράφει μεταξύ άλλων: «Αντιπαθώ ολοψύχως την αλληγορία σε όλες τις μορφές της και πάντοτε το έκανα, από τότε που ήμουν αρκετά ώριμος και αρκετά επιφυλακτικός στην παρουσία της. Προτιμώ την ιστορία, πραγματική ή πλαστή, με την πολύπλευρο εφαρμοσιμότητά της επί της σκέψεως και της εμπειρίας των αναγνωστών. Πιστεύω πως πολλοί συγγέουν την “εφαρμοσιμότητα” με την “αλληγορίαν”. Όμως η μία ενέχεται στην ελευθερίαν του αναγνώστη, ενώ η άλλη στην πρόθεση κυριαρχήσεως του συγγραφέως».

Παρά το ότι στον Τόλκιν δεν ήρθε η αλληγορία, η «Μέση Γη» του είναι πολυτρόπως παρομοία προς την ιδιικήν μας Γη και οι εκεί εθνοτικές πραγματικότητες διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερος σημαντικόν ρόλο στην ζωή των κατοίκων της. Επί παραδείγματι, οι Νουμενοριανοί ήσαν μια αριστοκρατική φυλή ανδρών, με «... ανοιχτόχρωμο πρόσωπο και πανύψηλοι, η δε διάρκεια της ζωής τους ήταν τριπλασία από εκείνην των άλλων ανθρώπων της Μέσης Γης. Αυτοί ήσαν οι Νουμενοριανοί, οι Βασιλείς των Ανθρώπων, τους οποίους τα Ξωτικά ονόμαζαν στην γλώσσα τους “Ντουνεντάιν”».

Όμως τρία μεγάλα κακά έθεσαν σε κίνδυνο τους Νουμενοριανούς : Πανώλης – Εισβολές από ορδές αλλοφύλων «Wainriders» («Καροβάτες» επιδρομείς) από τα εδάφη της Ανατολής, καθώς και φυλετική ανάμειξη. Γράφει ο Τόλκιν:

«Μετά την απώλειαν του βασιλέως Ελντάκαρ, το αίμα του βασιλικού οίκου και άλλων ευγενών οίκων των Ντουνεντάιν κατέστη πλέον ανάμεικτο με αυτό των ανθρώπων “μικροτέρων φυλών”. Διότι πολλοί από τους μεγάλους ήρωες εφονεύθησαν κατά την σύγκρουση του “Αδελφοσπαραγμού” των βασιλέων. Η επελθούσα ανάμειξη δεν επετάχυνεν αμέσως την φθορά και εξασθένηση των Ντουνεντάιν, όπως εφοβούντο αρχικώς οι σοφοί, αλλά η εξασθένηση των χαρακτηριστικών τους εσυνεχίσθη, ολίγον κατ’ ολίγον, κατ’ αρχήν ανεπαισθήτως και κατόπιν με την πάροdon των γενεών εντονότατα.

Η αποδιαφοροποίηση ήταν μία διαδικασία ύπουλη και ανεπιθύμητη, καθόλου όμως δυσάρεστη στο λαϊκό στρώμα. Ήδη οι υψηλοί και ρωμαλέοι άνδρες της Γκόντορ εκοιτάζαν με δυσπιστίαν τους διασπάρτους κοινούς άνδρες που ευρίσκοντο μεταξύ τους, ενώ προηγουμένως ήταν παντελώς ανήκουστο πως ο διάδοχος και κληρονόμος του στέμματος ή οποιοσδήποτε υιός του Βασιλέως, επρόκειτο να νυμφευθεί μίαν γυναίκα από βραχυτέρα και αλλογενή φυλή.

Τώρα οι απόγονοι των βασιλέων ήσαν πλέον ολίγοι. Ο αριθμός τους είχε μειωθεί σημαντικώς κατά τον “Αδελφοσπαραγμόν”. . . ενώ άλλοι είχαν αποποιηθεί την γενεαλογική τους συνέχεια και είχαν λάβει συζύγους δίχως νομνοριανό αίμα. Έτσι δεν μπορούσε να ευρεθεί κανείς καθαρόαιμος διεκδικητής του στέμματος. . . και όλοι εφοβήθησαν την ενθύμηση του Αδελφοσπαραγμού, γνωρίζοντας ότι εάν προέκυπτεν πάλιν τέτοια διαφωνία, τότε η Γκόντορ θα χαθεί.»

Σε σύγκριση με τους εξελεγμένους, λίαν προικισμένους και ευφυείς Ευρωπαϊκούς λαούς στον ιδιόν μας κόσμον, οι Ντουνεντάιν ήσαν έπι σπουδαιότεροι, πρωτοπόροι, κυβερνήτες, ηγέτες και δημιουργοί αυτοκρατοριών, παρά το ότι απετέλουν μόνον ένα μικρόν ποσοστόν του συνολικού πληθυσμού της Μέσης Γης :

«Όπως εγνώριζαν όλοι, οι Ντουνεντάιν ήσαν εξ αρχής πολύ ολιγότεροι σε σχέση με τους βραχυτέρους άνδρες μεταξύ των οποίων κατώκουν και τους οποίους εκυβέρνων, όντες μακρόζωοι άρχοντες που διέθεταν μεγάλην ισχύ και σοφία.»

Ωστόσο, οι ιδιαίτερες ιδιότητες και ποιότητες των Ντουνεντάιν εχάθησαν σταδιακώς με την πάροδον των ετών, ηραιώθησαν και έπαυσαν αναπαραγόμενες από την ανάμιξη με άλλους τύπους, έτσι ώστε η ευγένειά τους και η μακροζωία τους, χαρίσματα από τον Δημιουργό τους, τον «Πατέρα του Σύμπαντος» Έρου Ιλούβαταρ, τον «Ένα», κατέπεσαν στο επίπεδον των κατωτέρων τους.

Το «κακόν της αναμείξεως», όπως το περιγράφει ο Τόλκιν, είναι ένα σημαντικό θέμα της γραφής του, βεβαίως δε ενδιαφέρει ιδιαίτερος όσους επιθυμούν να διατηρηθούν οι διάφορες φυλετικές ομάδες της ανθρωπότητας, ως προϊόντα υπερπολυχιλιετούς εξελικτικής διαδικασίας, αντί να καταστραφούν διά παντός μέσω της αναμείξεως του αίματος .

Καθώς έγραφεν το έπος του, ο Τόλκιν απέστειλε κάθε ολοκληρωμένο κεφάλαιο στον υιόν του Κρίστοφερ, ο οποίος υπηρετούσε στην RAF στην Νότιον Αφρική μεταξύ 1944 – 1950. Συμπτωματικώς, αυτή ακριβώς ήταν η εποχή κατά την οποίαν αυτή η αυτοδιοικούμενη Αποικία της Βρεττανικής Αυτοκρατορίας εκαθιέρωσεν μια πολιτικήν διακεχωρισμένης αναπτύξεως για τις διαφορετικές φυλετικές ομάδες («καθεστώς διαχωρισμού» – Apartheid).

Σε απόλυτον αντίθεση με τους Νομνοριανούς, τους Βορείους, τα Ξωπικά, τους Χόμπιτς και τους Νάνους ευρίσκονται οι Όγροι – Ορκς, με την φαιοπρασίνη επιδερμίδα, μία αδαής φυλή γιγαντιαίων και ρωμαλέων τελωνίων, η οποία, συμφώνως προς τον Τόλκιν, ομιλούσε μίαν «ανάποδη λαλιά» («snaga-speech» – «αναποδιανά»).

Η λέξη Ορκ είναι η μορφή του ονόματος που είχαν άλλες φυλές για αυτόν τον δύσμορφο και ανόητο λαό, όπως στην γλώσσα του Ρόχαν. Τα Ορκς εδημιουργήθησαν («όπως λέγεται») για πρώτη φορά από την «Σκοτεινή Δύναμη», τον εξωμότη διαβολικό άγγελο Μέλκορ ή Μόργκοθ στον Βορρά, κατά τις «Παλαιότερες Ημέρες» και από τον «Σκοτεινόν Άρχοντα», Σάουρον, ως «αναλώσιμον υλικό» για τους πολέμους του.

Λέγεται ότι δεν είχαν ιδιική τους γλώσσα, αλλά παρέλαβαν όποιο στοιχείον ημπορούσαν από τις άλλες γλώσσες, και το διέστρεψαν με φωνητική προσαρμογή συμφώνως προς τις ιδιικές τους προτιμήσεις και δυνατότητες, παράγοντες μόνον βάνουσες ορολογίες, διόλου επαρκείς ακόμη και για τις ιδιικές τους περιορισμένες ανάγκες, εκτός αν ήσαν για κατάρες και καταχρήσεις.

Εν τέλει αυτά τα τερατώδη πλάσματα, γεμάτα κακία, μισούντα ακόμη και το ιδιόν τους είδος, ανέπτυξαν ταχέως τόσες βαρβαρικές διαλέκτους όσες ομάδες ή οικισμοί της φυλής τους υπήρχαν, έτσι ώστε η «Ορκιανή» ομιλία τους ελαχίστην είχε χρησιμότητα ακόμη και κατά την επαφή μεταξύ διαφορετικών φατριών τους.

Οι Ορκς ήσαν γενικώς χαοτικοί, παραπαίοντες, αδέξιοι κτηνάνθρωποι, άγριοι που απλώς εχρειάζοντο για να βοηθήσουν τον Σάουρον ώστε να συγκεντρώσει τα «Δακτυλίδια της Δυνάμεως», δηλαδή τα μέσα εκείνα με τα οποία θα ημπορούσε να επιφέρει την υποδούλωση όλων των φυλών και των λαών της Μέσης Γης και να εγκαθιδρύσει μια παγκόσμιον αυτοκρατορία του κακού.

« Δεν είναι βέβαιοι ότι όλοι όσοι περιπλανώνται έχουν χαθεί ».

Το τελευταίο βιβλίο του Τόλκιν, «Το Σιλμαρillion» (Σιλμαρillion), που εξεδόθη την δεκαετία του 1970, κατετρίβη κατά πολύ με το θέμα της τοκογλυφίας και της χειραγωγήσεως των μαζών. Εξεδόθη μεταθανατίως, για πρώτη φορά το 1977 από τον υιόν του, Κρίστοφερ Τόλκιν, ο οποίος και το επεμελήθη. Ουσιαστικώς, αποτελεί ένα ημιτελές έργο, καθώς ο συγγραφέας του το ανεθεώνει συνεχώς μέχρι τον θάνατόν του. Το βιβλίο περιγράφει την δημιουργία του Έα – Εä «του υπάρχοντος Κόσμου», του Σύμπαντος, εντός του οποίου διαδραματίζονται τα γεγονότα του βιβλίου «Ο Άρχων των Δακτυλιδιών» και του διηγήματος «Χόμπιτ». Το Σιλμαρillion αποτελείται από πέντε ενότητες, οι οποίες συνοψίζουν όλη την μυθολογία που κρύπτεται οπίσω από τον Άρχοντα των Δακτυλιδιών και τους ήρωές του.

Αν και εξεδόθη τελευταίον, είναι πρώτον χρονικώς και ως σύλληψη από τον συγγραφέα και ως περιεχόμενον. Είναι η ιστορία της «Πρώτης Εποχής», στην οποία αναφέρονται κατά καιρούς και οι ήρωες του Άρχοντος των Δακτυλιδιών.

Το Σιλμαρillion είναι η Κοσμογονία, η ιστορία της δημιουργίας της Μεσογαίας. Είναι η ιστορία των λαών που έζησαν κατά την ηρωική «Πρώτην Εποχή», πολύ παλαιότερον από την εποχή όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα του Άρχοντος των Δακτυλιδιών, (δηλαδή κατά την «Τρίτην Εποχή»). Στο βιβλίο περιέχονται, εκτός από την ιστορία των Σιλμαριλς, των πολυτίμων λίθων που κατεσκεύασεν ο Φέανορ, η Μουσική των Άινουρ, η ιστορία των Βάλαρ, η Πτώση του Νούμενορ και ένα κεφάλαιον αναφορικώς με τα Δακτυλίδια της Δυνάμεως και την Τρίτην Εποχή. Μας διηγείται επίσης πώς ο «Πρώτος Σκοτεινός Άρχων», ο Μόργκοθ, έκλεψε τα πολύτιμα πετράδια και τα έβαλε στο σιδηρούν στέμμα του, στο φρούριον της Άνγκμπαντ και πώς ο Φέανορ και οι ιδικοί του εξεκίνησαν έναν πολύνεκρον, ατέρμονα και άπελπι πολέμον εναντίον του μεγάλου «Εχθρού» για να τα πάρουν πάλιν.

Το Σιλμαριλλιον αποτελείται από πέντε μέρη:

- Ainulindalë: Αϊνουλιντάλη σημαίνει (στην γλώσσα Κουένια των Ξωτικών), «Η μουσική των Άινουρ». Είναι κατ'ουσίαν η αντίστοιχη Κοσμογονία και Γένεση για τον κόσμο του Έα. Περιγράφεται η δημιουργία του Έα (το σύμπαν του Τόλκιν) και των Άινουρ από τον «Ένα Πατέρα των Πάντων», «Αυτόν που είναι Μόνος», τον «Ανώτατο Δημιουργό» Έρου Ιλούβαταρ, καθώς και η έναρξη της διαφθοράς του Μέλκορ.

[Ο Μέλκορ, επίσης γνωστός αργότερον και ως Μόργκοθ, ήταν ο μεγαλύτερος των Άινουρ. Έχασε την δόξα του όταν διετάραξε την Μουσική των Άινουρ και ηψήφησε την θέληση του Δημιουργού Έρου Ιλούβαταρ. Ο Μέλκορ διήφθειρεν πολλούς από τους Άινουρ και τους υπέταξεν, επολέμησε εναντίον τους και επέφερε μεγάλο κακό στην Άρντα. Η κλοπή των Σιλμαριλς και οι πόλεμοι εναντίον Ξωτικών και Ανθρώπων περιλαμβάνουν μέγα μέρος της ιστορίας της Πρώτης Εποχής. Τελικώς, ο Μόργκοθ κατενικήθη στον «Πόλεμον της Οργής» αλυσοδέθηκε από τους Βάλαρ και ερρίφθη στο Αιώνιο Κενό.

Μέλκορ σημαίνει «Αυτός που Υψώνεται με Δύναμη». Ήταν ο πρώτος Σκοτεινός Άρχων (ονομαζόμενος πλέον Μόργκοθ ήτοι «Μαύρος Εχθρός») και αυθεντής του Σάουρον. Μιαν ημέρα, συμφώνως προς την προφητείαν, ο Μόργκοθ θα επιστρέψει γεμάτος οργή, αλλά θα συντριβεί ολοκληρωτικώς στην «Ντάγκορ Νταγκόραθ», στην «Μάχη των Μαχών» ή Τελική Μάχη.

Ο Μέλκορ ήταν ο πρώτος και ο ισχυρότερος από τους Άινουρ που εδημιούργησεν ο Ιλούβαταρ στις «Άχρονες Αίθουσες» στην αρχήν της Δημιουργίας. Ήταν επίσης σοφότερος από οποιονδήποτε άλλον Άινου. Ο Μέλκορ, επειδή περιεπλανάτο στο Κενό στην προσπάθειάν του να ανεύρει και να χρησιμοποιήσει την «Αφθαρτο Φλόγα», την πηγήν της δημιουργικής ικανότητος του Ιλούβαταρ, ανέπτυξεν διαφορετικές ιδέες από εκείνες των υπολοίπων Άινουρ και αχαλίνωτον επαναστατική διάθεση ενάντια στον Δημιουργό, επιθυμών να δημιουργήσει αυτός ιδικά του όντα για να κατοικήσουν στο Κενό, καθώς ο Ιλούβαταρ δεν το είχε πράξει. Παρ' όλα ταύτα δεν ημπούρεσε να ανεύρει την Φλόγα, διότι εκείνη δεν ήταν στο Κενό, αλλά με τον Ιλούβαταρ.]

- Valaquenta: Σημαίνει, «Η ιστορία των Βάλαρ». Περιγράφονται οι Βάλαρ και οι Μάιαρ, καθώς και ο «Εχθρός», ο Μέλκορ.
- Quenta Silmarillion: «Η ιστορία των Σιλμαριλ», των τριών πανεμόρφων πολυτίμων λίθων εξ αιτίας των οποίων τα Ξωτικά απεμακρύνθησαν από τους Βάλαρ. Είναι η ιστορία των γεγονότων προ της Πρώτης Εποχής και κατά την διάρκειάν της.
- Akallabêth: Το όνομα «Ακάλλαμπεθ» είναι στην Ανθρωπίνη γλώσσα του Νούμενορ (Νύιμενορ) και σημαίνει «Οι έκπτωτοι». Περιληπτικώς, αυτή η ενότις περιγράφει την παρακμήν των Ανθρώπων του Νούμενορ και την πτώση του Βασιλείου τους κατά την διάρκειαν της «Δευτέρας Εποχής».
- Τα Δακτυλίδια της Δυνάμεως και η Τρίτη Εποχή: Περιγράφεται (περιληπτικώς) η Ιστορία των Δακτυλιδιών, οι Πόλεμοι που έγιναν εναντίον του Σάουρον και η τελική νίκη του Φρόντο Μπάγκινς.

Το Σιλμαριλλιον επηρεάσθη από πολλές πηγές. Σημαντική επιρροή ήταν το φινλανδικόν έπος Καλεβάλα, ειδικώς δε η ιστορία του δυσμοίρου ήρωος Κουλέρβο (ο οποίος είναι το πρότυπον για τον τολκινικόν ήρωα Τούριν Τούραμπαρ). Η επιρροή από την ελληνική μυθολογίαν είναι επίσης εμφανής στον τρόπον με τον οποίον η νήσος Νούμενορ υπενθυμίζει την Ατλαντίδα και οι Βάλαρ δανείζονται πολλά χαρακτηριστικά από τους Ολυμπίους θεούς. Οι Βάλαρ, όπως και οι Ολύμπιοι, ζουν στον κόσμο, αλλά σε ένα υψηλό βουνό, χωρισμένοι από τους θνητούς. Οι αντιστοιχίες είναι μόνον κατά προσέγγιση. Οι Βάλαρ είναι επίσης επηρεασμένοι και από την γερμανική μυθολογία, με χαρακτηριστικά τα οποία ομοιάζουν προς εκείνα διαφόρων από τους Έζιρ (Άσες), τους θεούς κατοίκους της Άσγκαρντ, (του γερμανικού «Ολύμπου»). Επί παραδείγματι ο Θωρ, ο μαχητικότερος από τους θεούς, ημπορεί να αναγνωρισθεί τόσον στον Όρομε (Orome), που μάχεται τα τέρατα του Μέλκορ, όσον και στον Τούλκας (Αστάλντο), τον σωματικώς ισχυρότερον εκ των Βάλαρ. Ο Μάνγουε (Manwë), ο πρώτος των Βάλαρ, (και αδελφός του Μέλκορ), ο επονομαζόμενος επίσης Σούλιμο, ο Αρχαίος Βασιλεύς, ο Κυβερνήτης της Άρντα, παρουσιάζει κάποιες ομοιότητες με τον Όντιν – Βόταν, τον «Πατέρα Πάντων». Ο Τόλκιν ανέφερεν επίσης ότι έβλεπε τον μάγον («μιθραντίν») Γκάνταλφ ή Ολόριν που ήταν Μάϊα (ημίθεος Άινουρ μικροτέρου βαθμού από τους Βάλαρ) ως «Οντινικόν περιπλανώμενον».

Μελετητές όπως η ομοεθνής μας λέκτωρ της Φανταστικής και Παιδικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιον της Γλασκώβης και καταξιωθείσα μελετήτρια του τολκινικού έργου Δήμητρα Φίμη, έχουν τεκμηριώσει σαφώς την επιρροή της κελτικής μυθολογίας σε αυτό: Όπως στην περίπτωση της εξορίας των Ξωτικών Νόλντορ («Γνώστες»), με δάνεια στοιχείων από την ιστορία των ιρλανδικών θρύλων των «Τούα ντε Νάαν» (Tuatha Dé Danann), του «λαού της Θεάς Ντάνου» – «της φυλής των Θεών». Η ουαλική επιρροή φαίνεται στη γλώσσα Σίνταριν των Φαιών Ξωτικών (Σίνταρ). Ο Τόλκιν έγραψε ότι της έδωσεν «έναν γλωσσικό χαρακτήρα που ομοιάζει πολύ με την Βρετανο-Ουαλική (αν και δεν είναι ταυτόσημος), επειδή φαίνεται να ταιριάζει με τον μάλλον “κελτικόν” τύπον των θρύλων και ιστοριών που λέγονται από τους αφηγητές του».

Η επιρροή της Βίβλου στην σκέψη του Τόλκιν φαίνεται σαφώς στην κοσμική σύγκρουση μεταξύ του Μέλκορ και του Έρου Ιλούβαταρ, ένας παραλληλισμός του Εωσφόρου και του Θεού. Επιπλέον, η δημιουργία και η πτώση των Ξωτικών παραλληλίζεται με την αφήγηση της Γενέσεως για την δημιουργίαν και την πτώση του Ανθρώπου. Όπως με όλα τα έργα του Τόλκιν, το Σιλμαριλλιον αφήνει χώρον για επεξεργασία με την μεταγενεστέρα χριστιανική ιστορία, ενώ ένα προσχέδιο περιέχει ακόμη και τον Ξωτικό χρυσομάλη πολεμιστή Φίνροντ, (επονομαζόμενον «ο Πιστός» και «ο Φίλος των Ανθρώπων», ιδρυτή και βασιλέα του Νάργκοθροντ – «Το μεγάλο υπόγειο φρούριο στον Ποταμό Νάρογκ») να εικάζει την αναγκαιότητα της τελικής Ενσαρκώσεως του Έρου ως Σωτήρος της ανθρωπότητος.

Η εξειδικευμένη στο έργο του Τόλκιν Αμερικανός φιλόλογος Βέρλιν Φλήγκερ διαπιστώνει την ισχυρά επιρροή της μεσαιωνικής χριστιανικής κοσμολογίας στον Τόλκιν, ειδικώς στην αφήγηση της δημιουργίας του σύμπαντος, ως εκδηλώσεως ενός είδους άσματος αδομένου από τον Θεόν, με το οποίον άσμα εναρμονίζονται και οι άγγελοί του, έως ότου ο έκπτωτος άγγελος εισάγει την α-συν-φώνια και την διχόνοια. [Η γεννηθείσα το 1933 Κα Φλήγκερ είναι συγγραφέας, εκδότης και ομότιμος καθηγήτρια στο Τμήμα Αγγλικών του Πανεπιστημίου του Μέριλαντ στο College Park, όπου εδίδαξε μαθήματα συγκριτικής μυθολογίας, μεσαιωνικής λογοτεχνίας και τα έργα του Τ.Ρ.Π. Τόλκιν. Είναι γνωστή ως μελετήτρια του Τόλκιν, ειδικώς για τα βιβλία της «Θρυματισμένο Φώς» και «Ένα ζήτημα του χρόνου». Έχει κερδίσει το «Βραβείον Μυθοπαιχτικής Υποτροφίας» τέσσερες φορές για το έργο της περί των γραπτών του Τόλκιν για την Μέση Γη]. Τα γραπτά του Αγίου Αυγουστίνου για την μουσική, καθώς και η εκτεταμένη μεσαιωνική παράδοση περί της θείας αρμονίας – πλέον οικεία σε εμάς σήμερα στην έννοια της «μουσικής των σφαιρών» – εχρησίμευσαν ως βάση για αυτήν την αφήγηση της δημιουργίας.

Κατά την στιγμήν της κυκλοφορίας του Σιλμαριλλιον, οι κριτικές ήσαν γενικώς αρνητικές : Ο Αμερικανός σπουδαίος μελετητής του Τόλκιν, διπλωματούχος τεχνών και κοινωνικών επιστημών, καθώς και βιβλιοθηκονόμος Γουέην Γκόρντον Χάμοντ καταγράφει ότι, ο Άγγλος εκδότης του βιβλίου, Ιππότης Ράινερ Στέφενς Ανγουίν (Rayner Stephens Unwin, 1925-2000), εχαρακτήρισεν τις κριτικές «από τις πλέον άδικες που είχε ιδεί ποτέ». Το βιβλίον εσημείωσεν ικανήν εμπορικήν επιτυχία, καθώς τον Οκτώβριον του 1977 έφθασε στην κορυφή του καταλόγου των επιτυχεστέρων σε πωλήσεις βιβλίων φαντασίας των Times της Νέας Υόρκης. Επίσης, το 1978 εκέρδισεν το βραβείον του διασήμου αμερικανικού μηνιαίου περιοδικού αγγλοφώνου επιστημονικής φαντασίας και φαντασίας «Locus» για το καλύτερον μυθιστόρημα φαντασίας.

Το Σιλμαριλλιον επεκριθή ότι ήταν πολύ σοβαρό, χωρίς τις ανάλαφρες αφηγηματικές στιγμές που ανευρίσκονται στον Άρχοντα των Δαχτυλιδιών και ειδικότερον στο Χόμπιτ. Το περιοδικό Time «εθρήνησεν» διότι δεν υπήρξε «καμία μοναδική, ενωτική αναζήτηση και κυρίως καμία ομάδα αδελφών με την οποίαν να ταυτισθεί ο αναγνώστης». Άλλες κριτικές περιελάμβαναν την δυσανάγνωστον αρχαϊκή γλώσσα και τα πολλά, δύσκολα και δυσχερώς απομνημονεύμενα ονόματα.

Τον Νοέμβριον του 1977, ο Ρόμπερτ Μάρτιν Ανταμς, (1915-1996), καθηγητής της Αγγλικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιον Κορνέλ και σχολιογράφος στην «Επιθεώρηση Βιβλίου της Νέας Υόρκης» εχαρακτήρισεν το Σιλμαριλλιον ως «μιαν άδεια και πομπώδη σπή» και «όχι ένα λογοτεχνικό γεγονός οιοδήποτε μεγέθους». Επεσήμανεν ότι ο κύριος λόγος για τις «τεράστιες πωλήσεις» του ήταν η «λατρεία του Τόλκιν», που εδημιουργήθη από την δημοτικότητα του «Χόμπιτ» και του «Άρχοντος των Δαχτυλιδιών», ενώ προέβλεψεν ότι περισσότεροι άνθρωποι θα ηγόραζαν το Σιλμαριλλιον από όσους θα το εδιάβαζαν ποτέ. Τον Δεκέμβριον του ίδιου έτους το περιοδικόν «School Library Journal» το απεκάλεσεν «μόνον ένα νεκρόν υστερόγραφο» στα προηγούμενα έργα του Τόλκιν. Τέλος ο Αυστραλός Πήτερ Κόνραντ, καθηγητής Αγγλικής Φιλολογίας στην Οξφόρδη, στο έγκριτο πολιτικό και πολιτιστικό περιοδικό «Νέος Πολιτικός» («New Statesman») εδήλωσεν στο τεύχος της 23ης Σεπτεμβρίου του 1977 ότι «.... ο Τόλκιν δεν ημπορεί πραγματικά να γράψει» και πως είχαν έλλειψη φαντασίας !

Μερικοί κριτικοί επήνεσαν το εύρος της δημιουργίας του Τόλκιν. Η «Επιθεώρηση Βιβλίου της Νέας Υόρκης» (Τζων Γκάρντνερ, 23 Οκτωβρίου 1977, άρθρο «Ο κόσμος του Τόλκιν») ανεγνώρισεν ότι «αυτό που είναι τελικώς συγκινητικότερο είναι ... ο εκκεντρικός ηρωισμός της προσπάθειας του Τόλκιν». Ο «Χρόνος» (Τίμοθυ Φουτ 24 Οκτωβρίου 1977, άρθρο «Η γένεση της Μέσης Γης», τόμος 110, σελίς 121) περιέγραψεν το Σιλμαριλιον ως «μεγαλοπρεπές, ένα έργο που εκρατήθη τόσον ισχυρόν και επί τόσον μακρόν στην φαντασία του συγγραφέως, η οποία κατακλύζει τον αναγνώστη». Στο έγκριτο βοστωνέζικο περιοδικόν παιδικής (κυρίως) λογοτεχνίας «The Horn Book Magazine» η βιβλιοθηκονόμος και εκδότρια παιδικών βιβλίων Μαίρη Σύλβα Κόσγκρέηβ επήνεσε το «αξιοσημείωτον σύνολον θρύλων που επενοήθησαν με ευφάνταστο δύναμη και ειπώθησαν σε όμορφη γλώσσα». Επίσης ο γνωστός ραδιοπαρουσιαστής και συγγραφέυς αξιολογήσεν επιστημονικώς και φανταστικώς βιβλίων, Τζών Κάλβιν Μπάτσελορ, στο πολιτιστικό περιοδικόν «The Village Voice» (εβδομαδιαίον 1955-2017, επανεκδοθέν από το 2021 ως τριμηνιαίον), στις 10 Οκτωβρίου 1977, στο άρθρον : «Πάλιν Τόλκιν : Ο Απαίσιος Κύριος και οι φίλοι του μολύνουν μια νοσηρά αλλά πλουσία χώρα», επήνεσε το βιβλίον ως ένα «δύσκολον αλλά αδιαμφισβήτητον αριστούργημα φαντασίας» και επίσης επήνεσε τον χαρακτηρισμόν του Μέλκορ, περιγράφων τον αρνητικόν ήρωα ως «έναν εκπληκτικόν κακόν» του οποίου «το κύριον όπλον ενάντια στην καλοσύνη είναι η ικανότης του να διαφθείρει τους ανθρώπους, προσφέρων παγίδες για την ματαιοδοξία τους».

Σε ένα άρθρον του 2019 (28 Οκτωβρίου), στην «Le Monde», «Το Σιλμαριλιον : Περί των Καταβολών του βιβλίου του Τ.Ρ.Ρ. Τόλκιν που τους κυβερνά όλους» (με αφορμήν την τετράμηνο αφιερωματικήν έκθεση της Γαλλικής Εθνικής Βιβλιοθήκης «Τόλκιν, ταξείδι στην Μέση Γη») η δημοσιογράφος και βιβλιοκριτικός Ελίζ Τεβεννέ απεκάλεσεν το Σιλμαριλιον «ακρογωνιαίον λίθον της φαντασίας του Τόλκιν»

Και μεταθανατίως, δεχόμενος πάλιν παγκοσμίως μιαν εν πολλοίς δυσμενή και κακόβουλο κριτικήν από τον λογοτεχνικόν κόσμον, ο «Άρχων της Μεσογαίας» καταγγέλλει στο Σιλμαριλιον μία δολία, μοχθηρά, περιπλανωμένη, συγκεκαλυμμένη και «κινουμένη υπογείως» δύναμη, η οποία κρύπτεται στις σκιές, χρησιμοποιεί την τοκογλυφία, κατατρίβεται με την νεκρομαντεία και συγκεντρώνει χρυσόν και κοσμήματα, χειραγωγούσα τα γεγονότα από τα παρασκήνια.

Παρά το ότι ο πολιτισμός, η ελευθερία, η ζωή, η τιμή και η ευμορφία φαίνονται καταδικασμένοι από τις κακές δυνάμεις που συντάσσονται ενάντια στο «Λευκό Συμβούλιον» του βασιλέως Άραγκορν και του βασιλείου της Γκόντορ («Γη του Λίθου») στον «Άρχοντα των Δακτυλιδιών», οι στρατοί των Ανθρώπων, των Νάνων και των Ξωπικών αναστρέφουν τελικώς το κύμα της μοίρας με μιαν περίφημο νίκη τους στην «Μάχη των Πελενορικών Πεδίων» («Battle of Pelennor Fields») :

Ήταν η μεγαλύτερα μάχη στον Πόλεμο του Δακτυλιδιού. Διεξήχθη στο τέλος της Τρίτης Εποχής στα Πεδία Πέλενορ, στις πόλεις και στους αγρούς μεταξύ της Μίνας Τιράϊθ (στην γλώσσα Σίνταρι: «Πύργος της Φρουράς») και του ποταμού Άντουιν, με σκοπόν την υπεράσπιση της Μίνας Τιράϊθ από τις δυνάμεις της Γκόντορ και το ιππικόν του συμμάχου της Ρόχαν, ενάντια στις δυνάμεις του Σκοτεινού Άρχοντος Σάουρον από την ζοφερά Μόρνορ και τους συμμάχους της Χαράντριμ. Οι Άνδρες του Χαράντ ονομάζονται από τον λαόν της Γκόντορ Χαράντριμ («Νότιον πλήθος»), ή απλώς «Νότιοι». Οι Χαράντριμ είναι διάφορων εθνοτήτων και πολιτισμών. Μερικοί είναι οργανωμένοι σε βασιλεία. Πολεμούν επί των ελεφαντομόρφων θηρίων τους που καλούνται «Μούμακιλ».

Ο Κρίστοφερ Τόλκιν συνέδεσε τους Χαράντριμ με τους αρχαίους Αιθίοπες. Ο Τ.Ρ.Ρ. Τόλκιν συνσχέτισε τα Μούμακιλ (ενικός «μούμακ») των Χαράντριμ στην Μάχη των Πελεννορικών Πεδίων με τους πολεμικούς ελέφαντες του βασιλέως της Ηπείρου Πύρρου κατά την εισβολή του στην Αρχαία Ρώμη. Η μάχη απετέλεσε ένα θεαματικότατο κεντρικόν στοιχείον στην ταινία του Τζάκσον «Η επιστροφή του Βασιλέως» .

Τα χόμπιτ Φρόντο και Σαμ αποκτούν μια σαφή εικόνα των Χαράντριμ ευρισκόμενα εγγύς μιας ενέδρας των Καταδρομέων του Φάραμιρ, Άρχοντας Επιστάτη της Γκόντορ, εναντίον των Χαράντριμ, αλλά δεν βλέπουν μεγάλο μέρος της μάχης, αφού είναι τοποθετημένοι αλλού, ακούν όμως τους ήχους της μάχης και ένας σκοτωμένος πολεμιστής Χαράντριμ συντρίβεται στα πόδια τους. Αυτός ο πολεμιστής περιγράφεται ως έχων «καφέ» δέρμα, με μαύρες κοττίδες στην κόμη διαπεπλεγμένες με χρυσό. Είναι οπλισμένος με ένα ξίφος και έχει έναν θώρακα από χάλκινες φολίδες.

Τα λάβαρα των Χαράντριμ είναι ερυθρά και τα πελώρια υποζύγια τους, τα μούμακιλ έχουν ερυθρά και χρυσά στολίδια. Φέρουν στρογγυλές αιχμηρές ασπίδες, βαμμένες κίτρινες και μαύρες. Οι ηγέτες τους έχουν ως έμβλημα έναν όφι. Μια ομάς από αυτούς εκ του «Άπω Χαράντ», με μαύρο δέρμα, περιγράφεται ως «μαύροι άνθρωποι, ωσάν ημιτρωγλοτέρατα, με λευκούς οφθαλμούς και ερυθρές γλώσσες» και «τρωγλοτερατάνθρωποι».

Ο Τόλκιν εβάσισεν τους Χαράντριμ στους αρχαίους Αιθίοπες, λαούς της Υποσαχαρίου Αφρικής, μετά την φιλολογικήν του έρευνα για την παλαιά αγγλική λέξη «Sigelwara». Συνεπέρανε ότι αυτή η λέξη ανεφέρετο σε κάποιο είδος δαίμονος της φωτιάς, μέλανος ως αιθάλη πριν εφαρμοσθεί στους Αιθίοπες. Οι κριτικοί έχουν συζητήσει αρκούντως εάν ο Τόλκιν ήταν «ρατσιστής», παριστών τους πρωταγωνιστές λευκούς και τους ανταγωνιστές μαύρους, αλλ' όμως άλλοι παρατήρησαν ότι ο Τόλκιν επέδειξεν αντι-ξενοφοβικά αισθήματα στην πραγματική του ζωή, εναντιούμενος σε κάθε προσπάθεια δαιμονοποιήσεως του εχθρού και στους δύο Μεγάλους Πολέμους. Στην υπέροχο ταινία του Πίτερ Τζάκσον «Οι Δύο Πύργοι», οι Χαράντριμ εβασίσθησαν μορφολογικώς σε Σαρακηνούς του 12ου αιώνας : Έχουν τουρμπάνια και ευρύχωρους κυματιστούς χιτώνες, ενώ καβαλούν τα πολεμοχαρή πολεμικά μούμακιλ τους.

Αναζητώντες τις πηγές του Τόλκιν, οι μελετητές συνέκριναν την μάχη με την ιστορικήν αφήγηση της Μάχης των Καταλανικών Πεδίων, όπου ο βασιλεύς Θεοδώριχος ο Α' εποδοπατήθη μέχρις θανάτου από τους ιδικούς του άνδρες αφού έπεσεν από τον ίππον του. Άλλοι έχουν παρομοιάσει τον θάνατον του Μάγου – Βασιλέως της Άνγκμαρ, του Κυρίου των τρομερών Νάζγκουλ, με το θάνατον του Μάκβεθ, γιά τον οποίον είχε προφητευθεί παρομοίως ότι δεν θα πεθάνει από το χέρι ενός ανδρός «που εγεννήθη από γυναίκα». Επίσης το λάλημα ενός πετεινού την στιγμήν κατά την οποίαν ο Μάγος-Βασιλεύς επρόκειτο να εισέλθει στην πόλη, λέγεται ότι θυμίζει τον πετεινόν ο οποίος αναγγέλλει την ανάσταση του Κυρίου την στιγμή όπου ο Σίμων Πέτρος ηρνήθη ότι τον εγνώριζεν.

Οι μελετητές που αναλύουν την τολκινική ιστορίαν εσχολίασαν την θεωρίαν του Τόλκιν για το «βόρειον θάρρος», το οποίον συνεχίζεται ακόμη και εν όψει βεβαίου θανάτου. Εσημείωσαν, επίσης, τον ελεγειακόν τόνο που απηχεί, αυτόν του παλαιού αγγλικού ποιήματος Beowulf, την χρήση αλληγορικών στίχων, καθώς και την φύση της πανοπλίας των μαχητών, η οποία είναι ως επί το πλείστον αλυσωτά υποκάμισα πρώιμου μεσαιωνικού ύφους με προσθήκες πλακών θωρακίσεως. Άλλοι εσχολίασαν τις ιδιαιτέρως ζωηρές περιγραφές της μάχης από τον Τόλκιν, σημειώνοντες ότι διέθετε ανάλογο ψυχογονητικόν αποτύπωμα διότι συμμετείχε στην ανθρωποβόρον Μάχη του Σομ.

—

Αθανάσιος Κωνσταντίνου